

Txolarreak, duela mila urteko suntsipen armak

PETER NICOLAI ARBO

Stamford Bridgeko Gudua (1870). Hainbat garaipen handi —eta bitxi— lortu ondoren, Harald Hardrada erregea gudu zela horretan hil zuten, 1066an. Hainbat historialarik bikingoen aroaren amaieratzat jo dute haren heriotza.

NORVEGIA, 1030. Olaf II.a erregea hil zuten Stiklestadeko guduan, daniarren aurka galdutako tronua berreskuratzeko ahaleginean. Harald Hardrada (c. 1015-1066), erregearen anaia nerabea, gudu horretan borrokatu zen halaber, baina bizirik ihes egitea lortu zuen. Kieveko printze Yaroslav I.a Jakintsuaren zerbitzura mertzenario gisa lanean hasi zen berehala, eta jardun horretan lortutako prestigioari esker Bizantziar inperioko varangiar guardian sartu zen geroxeago.

Inperioaren zerbitzura hainbat kanpainatan aritu zen, besteak beste Sizilian. Mediterraneoko uhartean varangiar guardiak lau garaipen lortu zituen norvegiarraren aginduetara, baina horietako batek buruhauste franko eragin zion eliteko armada bizantziarrari, *Harald Erregearen Saga*-n bildutako kronika baten arabera. Hiribildua hartzea ezinezkoa zirudien: harresiak garaiak eta lodiak ziren, gotorlekuaren barruan putzu eta iturri naturalak zeuden biztanleak urez hornitzeko, eta nahikoa janari pilatua zuten setioari hainbat hilabetez eusteko.

Haraldek egunak eman zituen zirrikitu edo ahulguneren baten bila. Baina haren ahalegina alferrikakoa izan zen, aldiro hiribildutik hurbileko baso batera janari bila hegan joaten ziren txolarre andanei erreparatu zien arte. Bere soldaduei ahalik eta txolarre gehien harrapatzeko agindua eman zien. Behar adina txori lortutakoan, hankatxoan inguruan aurrez breatan eta sufretan blaituta-

ko egur zati txikiak eta lastoa bildu zizkieten. Fardeltxoei su eman ziteanean, txolarreak, izututa hiribildu barruko habiaren bila abiatu ziren ziztu bizian. Bidean kiskalita hil ez ziren txori gehienek etxeetako erlaitzetan zituzten habiak, eta etxe asko egurrez, lastoz edo bestelako gai sukoez eraikita zeudenez, dozenaka sute piztu ziren bat-batean. Siziliarrak, harresiko ateak zabalduta, sute tik ihesi eta erruki eske irten ziren lehentxeago hartuezina zirudien hiritik. Haraldek bizia barkatu zien, eta hiria —edo ordu batzuk lehenago hiri izandako errauts mordo— hartu zuen azkenean.

Lortutako garaipenek Romano III.aren esker ona ekarri zioten, baina Haraldek jaioterrira itzultzeko baimena eskatu zionean, enperadoreak uko egin zion armadako estratagarik bikainenetakoa galtzeari. Azkenik, Haraldek Eskandinaviara ihes egin zuen varangiar guardiako soldadu fidelenekin batera. 1047an, urtetan pilatutako esperientzia militarri esker, erraz menderatu zituen daniarrak eta tronua eskuratu zuen. Hogei urtetan, Norvegiako erresuma sendotu ez ezik, beste lurralde batzuk ere begiz jo zituen Harald III.ak. Britainiar uharteak konkistatzeko saioan hil zuten 1066an, Stamford Bridgeko gudu zelaian. Ez nahastu ia milurteko bat geroago oso bestelako guduen lekuko den Stamford Bridge futbol zelaiarekin. ■

Arrastoak

Egiptoar momien genoma osoa geroz eta gertuago

CARSTEN PUSCH genetista alemaniarrek zuzendutako zientzialari talde batek Belaunaldi Berriko Sekuentziazio (NGS) teknikak aplikatu ditu lehenengoz antzinako Egiptoko momien genoma aztertzeko, *Nature* aldizkariako artikuluko batek azaltzen duenez. Orain arte Egiptoko tenperatura altuek momien ADNaren suntsitu zuela uste zen, baina teknika horren bidez askoz errazagoa izango da gorpuen sekuentziazio genetikoa burutzea eta, hala, antzinako egiptoarren jatorriari eta bilakaerari buruzko informazioa lortzea.

Egiptoarrek kontu handiz baltsamatzen zituzten gorpuk, hildakoei heriotzaren ondorengo bizitza bermatzeko. Baina ziurrenik ez zuten pentsatuko betiereko bizitza Tübingeneko Unibertsitateko laborategietako saio hodietan lortuko zutenik. ■

EGYPTOLOGY NEWS NETWORK